

# الرشاد

سری ۱۳۳۰

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم      دینی ، علمی ، ادبی ، سیاسی هفته لقی مجموعه اسلامیہ در      اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

صاحب و مدیر مسئول : ع . اشرف ادیب

عدد ۴۳ - ۲۲۵      ۲۳ محرم ۱۳۳۱      پنجشنبه      ۲۰ کانون اول ۱۳۲۸      جلد ۲ - ۹

## ادبیات

### بزدن اولیانله دکل

همدرد و همدردانم عا کفه

چکلمش شویله تنها بریره ایام نکبتده ؛  
بونالمشدم اومرت آلوده قبرستان کثرتده .  
نه برهمدردوهمدم ... وارسه عزلتگاه وحدتده .  
انیسی اولینجه آدمه زندان ، جنتده .

وطن مجروح ، افقار صارصیلیر آه مدامندن ؛  
آلور بوسکورور ، قانلر صاچار هر برمسامندن .  
اولمیلونلره اولادک : خواصندن ، عوامندن  
مددیوق ... صانکه راضی جمله سی حالک دوامندن ؟

وطن سوداسی انسانلر ایچین بر حس فطریکن ؛  
اومجنونانه سودانک اسیر بی قراریکن ؛  
اسارتی دیدم ؟ یوق یوق مدار افتخاریکن ،  
وطن ؛ ناموسی ، عرضی ، مادر شفقت نثاریکن .

وطن دیندیکهجه روح غشی اولور فرطغرامندن ،  
کچر اوواراغندن ، کاشانک صبح وشامندن ؛  
وطن قدری نه در ؟ چیق خارجه باب السلامندن ؛  
اوهجرانلر خبر ویرسین سکا شوکتلی نامندن .

اومحتشکده وجدانم قویولدی شویله فریاده ؛  
بو لاقیدی نه در بزدده ؟ وطن چاغبرکن امداده .  
وطن الدن کیدرسه یوق وطن اولاد و احفاده ؛  
شرفلی برلیاقت (۱) حشره دک لغت ایله یاده .

بزمچون یوقی اللهم اویانمق خواب غفلندن ؟  
بزمچون عبرت آلمق یوقیدر بونجه فلاکتندن ؟  
بزمچون توبه ایتمک یوقی ذلندن ، عطاآلندن ؟  
قیروب ال برلکیله قورتیلوب قید اسارتندن .

دکلیدک اوزکیم طقسان اوچ حرینده قهر اولدق ؛  
چیریل چپلاق ایدوب ترک دیار ، اسنانبوله دولدق ؛  
نه آجلقلر ، نه مختلرله قبرستانه یول بولدق ؛  
یوتون ملتجه کیردک ماتمه ایواه ... صاچ یولدق .

اوروسجقلر ، ویدینلر ، صوفیه لر بولغارده مال اولدی ؛  
بویوک بربولغارستان شکله کیردی نه حال اولدی ؛  
طوتوک کیم بوفلاکت باعث هر قیل وقال اولدی ؛  
فقط باد هوا کیتدی ، بزه قانی وبال اولدی ؛

او بولغار ایشته شمیدی آدم اولدی چیقدی میدانه ،  
ارتوز ییلده ... اوت ! حیرت ویریر البته انسانه .  
نه ظن ایتدک ! چالیشدی اکتساب علم و عرفانه ،  
یتشدی حیلده ، هر ماعتده فکر شیطانه !

او کونلرده مکر بزقالقمیشمز ، کوز آچیشز حیرت ! ..  
مکر ایتمش تشکل ظلمه قارشى - ایتمه ! - جمعیت ؛  
یا عصیان عمومی (؟) یا که استحصال حریت ؛  
اگرچه اصلی وارسه دوغریسی یا پک بویوک همت !

اوت ، اندیشه نامک عقلمز ، اذغانمز نرده ؛  
تردد ایتمه ییمی ؟ رشدمز ، عرفانمز نرده ؛  
بزی برلشدیرن ، ملت ایدن قرآنمز نرده ؛  
بو قانسزلق ، بو حسسزلاک ایچنده جانمز نرده ؟

کیمی دهری ، طبعی ! بعضمز مفتون قومیت ؛  
سیلنمش مرده قلبندن دیانت ، حب ملیت .  
کیمی جهل و تعصبه قارارمش کوزلری : جنت ! ..  
نصل ممکن اولور بونلر ایچین تشکیل جمعیت ؟

نهایت ایشته هرکس حر مطلق : بی عنان اولدی ،  
یازیق بر انحلال اجتماعی ... پک یمان اولدی ؛  
جهان کولدی بزه ، بو غوغامز امانه شان اولدی ؛  
ذلیل اولدق ، رذیل اولدقده اعدا کامران اولدی !!

محمد فخرالدین

## مکتوبات

یا حسرة بعد حسرة علی المسلمین !

امان یاربى ! مسلمانلرک چله سی طولق بیلیمه جکمی ؟ عالم  
اسلامک باشندن مصیبت هیچ اکسلیمه جکمی ؟ بریاندن وطنک اک  
قیمتلی پارچه لر برر برر المزدن چیقور ؛ او بر طرفدن ماتک اک  
کزیده اولادی آره مزدن چکیلوب چکیلوب کیدیور !  
هانکی دردیتمزه آغلایهلم ؟ هانکی فلاکتیمزک ماتنی طوتهلم ؟  
مناسرتدن اوچ بش کون صوکره مناسترلی بی غائب ایدن وطن عثمانی ،  
بو کونده احمد مدحتک آرقه سندن آغلیور . یا حسرة علی المسلمین !  
یا حسرة بعد حسرة علی المسلمین !

مناسترلی کیم ایدی ؟ متأخرین علمانک اک بویوکارندن ایدی .  
شو صوک زمانلرده شیخ محمد عبده دیار مصرک ؛ مولانا حسین جسر  
سوریه نک ؛ شیخ امین کردستانک اک بویوک حکیمی ، اک مشهور  
علامه سی اولدینی کی مناسترلی ده بودیارک اک متبحر بر عالم تحریری ایدی .

هانکی طرفده قالدیغنی حالایلمیورم . یالکیزشوراسی خاطرمدده در که :  
اوصرهده بزرشدیه مکتبی صیره لرند اوطورویوردق . حافظ شا کر  
افندی مرحومی او وقتلریدی یاشندن یتیمه قدر بیلیمین یوقدی .  
هنوز او قدر اشتهار ایتمه مش بر اسماعیل افندینک چیقوبده شا کر  
افندی خواجه ایله مناقشه کیریشمی بزچوققلرک بیله حیرتی ،  
حتی حدتی موجب اولمش ایدی !

بزطبیعی اولامسئله یی اکلامق ایجاب ایده جکنی اوفاجق یتیمزه  
اوغراتمادن شا کر افندی خواجه یی حقی چیقاریوردک . اقشام اوه  
کیدر کیمز مرحوم پدرمه ده عینی مسئله اوزرینه قونوشدق . بابام نیم  
اسماعیل افندی مرحومه اولان هجومی کورنجه : « اوغلم ، دهاسن  
بوکی مسائی آکلایه مازسین . واقعا شا کر افندی یتیمش بر بویوک  
خواجه در . لیکن اسماعیل افندی ده یتیشیور ، چونکه آله بیلدیکنه  
چالیشیور . » دیمشدی .

مناسترلینک عموم آرمسند اشتهارینه ایسه « رساله حمیدیه ،  
ترجمه سی سبب اولمشدر . بو ترجمه ده احمد مدحت افندینک سایه سنده در .  
زیرا مناسترلی مرحومی بوخیلی ایشه سوق ایدن اوزاتدر ...

\* \*

زواللی مدحت ! سن نه قدر خیرلی ایشلر وجوده کتیردک !  
نه قدر خیرلی ایشلر دلالت ایتدک ! سنک الی بش ییل سورن حیات  
فعالتک ملتک خیرینه عائد مشکور ، مبرور خدمتله طولودر .  
وارسین ، او خدمتله شکرانه سی اوله رق بو قدر ناشناس ملت  
سنی تحقیر ایتسین ، تزدیل ایتسین ، تکفیر ایتسین ! خواص سنک  
اوبویوک نامکه تمثال جهالتلر دیکسین ؛ عوام سنک او آجیق ناصیه  
ایمانگه طوغرو کفرلر صاوورسون !

سن بو ملته خواجه لاق ایتدک ؛ سن بو ملته اوقویوب یازمه یی  
او کرتدک ؛ سن بو ملته کتبخانه لر طولوسی نافع اثر یازدک . ایچمزه  
سنک اثریکی اوقومامش ، بسندن بر چوق شی او کرئممش کیمسه  
یوقدر .

سنی ناصیل تجهیل ایدیورلرکه ، عمرک چالیشمقله کچدی ؛ سنی  
ناصیل تکفیره قالدیشیورلرکه مدافعه لرکی بوتون جهان اوقودی ؟  
یاشک یتیمش بشی بولمش ، وجودک آله بیلدیکنه پیرانمش ایکن ،  
ملتک صلاحی ایچون ، یکریمی بشلک دلیقانایلدن زیاده چالیشیوردک .  
نهایت ، کیتدک ، دارالشقه ده کی او کسوزلرک قوجاغنده جان ویردک .  
بذل ایتدیکنک مساعی الله عننده نه درجه لرده مشکور ایمش که : بوبله  
اولیاء الله بیله نادر نصیب اولور ، بر خاتمه ایله حضور رب العالمینه  
کیتدک !

\* \*

مدحتک دارالشقه حوالیسنه چیقاریلان جناسه سنی اوج  
درت یوز یتیم احاطه ایتمش ایدی . تزکیه وظیفه سنی فخر العلماء  
خالص افندی حضرتلرینه تودیع ایتدیلر . بر طرفدن اختیارلنی ،

مناسترلی آلتیش بش سنه امتداد ایده بیان حیاتنک الی سنه سنی  
علوم اسلامییه وقف ایتمش ؛ بوتون عمرینی اوقومقله ، اوقومقله  
کچیرمش بر وجود محترم ایدی .

مناسترلی عرفاننده کی عظمت ، حافظه سننده کی قدرت ، محاکماتده کی  
اصابت ، مساعیسنده کی جدیت ، ذکاسنده کی فعالیت اعتباریله پک  
نادر یتیشن فطرتلرنددر . مناسترلی قدر منتظم چالیشمش ؛ مناسترلی  
قدر چوق اوقومش ؛ مناسترلی قدر چوق اوقومش ؛ مناسترلی قدر  
زمانتی آزاد اشراف ایتمش اکبری ، بز ، اسلامک ، زمان جاهلیتی  
اولان بو دورده دکل ، ادوار ماضیه معرفتمزده بیله اوقدر مبدول  
کوره میورز .

مناسترلی نک حجره مساعیسی پک زنکین بر کتبخانه ایدی .  
کیجه لرینی هپ اوراده اوقومقله ، یازمقله کچیر ؛ کوندوزلرینک  
یاریسنی شهر کتبخانه لرده ، یاریسنی ده مکتبلرده ، تعطیل کونلرینی  
ایسه جامع کرسیلرنده امرار ایدردی .

مناسترلی علوم اسلامییه نک هر برینه آیری آیری چالیشمش ،  
هم سنه لرحه چالیشمش ایدی . کالامعان ایله مطالعه ایتدیکی ، کنارلرینه  
کندی مطالعه لرینی علاوه ایلدیکی نفائس معرفتک یالکیز اسملرینی  
صایق بیله عقللره حیرت ویرر !

مناسترلی مطالعه یاخود مناقشه ایتدیکی مباحث علمییه یی اومباحثک  
متحمل اولدیغنی ، لیکن هیچ برباحثک متحمل اوله میه جنی درجه لرده  
تعمیق ایدردی . اونک ایچون درسارندن مبتدی طلبه پک اوقدر  
مستفید اوله مازدی . لیکن منتهی طلبه ده مناسترلی کی بر استاد محقق  
بوله مازدی . مواظنه کلنجه ، اونلردن هم خواص ، هم عوام بویوک  
بویوک استفادله ایدردی .

مجلسی ایسه پک لطیف ایدی . اتقی بیلهم ، اوقومقدن ، اوقومقدن  
یورغون دوشدیکی ایچونمیدر ، ندر ، خصوصی محافده سوبله مکدن  
زیاده سوبلتمه یی ایستردی . هر مسالک اربابی حرمله قبول ایدر ؛  
هپسنی ده استغفال ایتکسزین دیکلردی .

مناسترلی غرب لسانلرینه واقف دکل ایدی . لیکن مصرده باصیلان  
آثاری برر برر تعقیب ایتدیکی ایچون ، جهان مدنیتده کی ترقیات  
علمیه یی ، ادبییه یی ، انقلابات فکریه یی او واسطه ایله کونی کوننه خبر  
آلیردی .

مناسترلی علوم اسلامییه نک هر برنده احاطه کلیه صاحبی اولمقله برابر  
کندیسنک الی زیاده ذوق آلدیغنی ، الی زیاده اوغراشدیغنی فن فن جلیل تفسیر  
ایدی . تا ابن عباسدن زمانمزه کلنجهیه قدر قاچ معروف مفسر یتیمش  
ایسه ، مناسترلی اونلرک هپسنی بیلیر ، هپسنی پک یاقیندن طایر ایدی .

مناسترلینک علما آرمسند کی اشتهای بوندن اوتوزسنه اول باشلار :  
فلسفه اسلامییه کی اختصاصیله بحق اشتهار ایتمش اولان مولانا حافظ  
شا کر افندی مرحوم ایله مناسترلی آرمسند بر مسئله علمییه بر « عمد ،  
قصد » مسئله سی حادث اولمشدی . دعوانک ناصیل یتدیکنی ، حقک

اوزرند - سوروجی خوجهلر قدر تاثیر ایدمه من . بو حقیقتی اعتراف ایتک ایجاب ایدر .

بن ، جمعیت مذکوره رجالی بیننده بر ایکی آدم استئنا اولنورسه ، هیچ برینی شخصاً طانییورم . شو حالده نیم سوزلرم هیچ بر شخصه عائد اولیوب یالکزمؤسسسلر حقه اهلئتک لزوم و تأثیرینی عرض ایتمکدر . بونک ایچون بویله بیان مطالعه ده بولمه یی ده یینه وظائف اسلامیه دن عد ایدره ک جساتر ایدیورم . بلکه افراد جمعیه آبروجه احترام ایتمکه برابر کندیلرینک آداب اسلامیه ایله متخلق اوله جقلرینه حسن ظن ایدره ک بوجهتی نظر اعتباره آلملرینی بالخاصه تکرار توصیه ایدیورم . روح مسئله : مؤسسسلرک مکارم اخلاقه مربوط اوله جقنی انکار ایدمه ک قدر تعند تصور ایدمه من .

نیم کی بر عاجز بو قدر معروضاتده بولنورسه ، اصحاب اقتدار وارباب یسار ده افضله مطلوبانده بولنه بیلورلر . امید ایدرزکه جمعیت رجالی دخی بو کی بیان مطالعاتده بولانلره « کفتکو ، دیدی قودی » نظریله باقماهرق ، بالعکس سوزلرینه حواله سمع اعتبار ایدره ک ، صواب کورولدیکی تقدیرده فکرلرندن دخی استفاده ایلرلر .

بن شوراده بر آز ده ایلری کیده رک دیمک ایسترم که : بو کون « تربیه اسلامیه جمعیتی » تأسیسی ایچون تجمع ایتمکه اولان ذوات کرام افراد اعتباریه (حاسبوا قبل ان تحاسبوا) امر جلیله بالامتثال ، هربری شیمیدین کندیلرینی یوقلامه لی و بوجهتیه کندیلری طرفندن کوستره بیله جکلری مادی و معنوی منفعتی دوشونه رک تصور ایتمه لی ده ، کندیسینده عدم اهلیت حس ایدنلر بو آنه قدر بحاسلرنده مشاور صفتیه بولنشد لرسه ده ، بوندن سو کره دوام ایدمه یه جکلرینی ده ا شیمیدین بیان ایتمه لی و جیکلمه لیدرلر .

بن تکرار ایدمه کیم : بو کون بز ، عموماً اهل اسلام و بالخاصه علمامن ، تربیه دینییه صوک درجه ده محتاجز ، بو احتیاجزی صوک درت سنه ظرفنده کچر دیکمز تجارب عیدیه اثبات ایتشددر . شو حالده بومهم احتیاجزی دفع ایتک ایچون یکانه مدار اوله بیله کیم « تربیه اسلامیه جمعیتی » تأسیسنه تشبث ایدمه ک ذوات کرام و حضرات عظام هیچ بر نقطه سینده اهل ایتیموب اسباب مکمله ایله تشبث ایتمه لیدر ، (باشدن صاومه) نمایشلر ، ملت اسلامیه ک استقبالتنه سد چکر . جدی تشبثلردر که دائماً ثمره دار اولور .

اجنبی لری اور کتمک مسئله سنه کلنجه ، بو بر چهارشنبه قاریسی اولوب یینه بزم اعدام طرفندن بزه تلقین اولنمش در . معلومات فروشلرمزده بو کی معناسز و منطقسز سوزلر ایله طاووق بازارنده بدستان آچمشلردر .

آه کاشکی بزده اجنبیلری اور کوته کیم قدر بر حیثیت بولنسه ... آه جانمی فدا ایدرم . اوله دول معظمه یی اور کوته کیم قدر بر مزیته مالک اولانلر وارایسه ، هیچ بر دقیقه کیزلنمه سون ، چیقسون میدان ! برنجی مریدی نیم . آوروپالیلر بزدن قطعاً اور کمز لر ، زیرا آنلر

دیگر طرفدن کچیده کچیردیکی خسته لقدن قالان درمانسزانی سببیه آیاند طورمایه بحالی اولمایان اونحریر محترمده عصا سنه دایانه رق جنازه نک اوکنه کلدی ؛ کوز یاشلری آره سنده بو غولان برسسله : « ای جماعت مسلمین ! بو آدم شهیددر . شهادتنه حضور رب العالمینده بن شاهدیم . » دیدی . قیصه ، لیکن مؤثر بر دعادن صکره چکیلدی . بن عمر مده او قدر حزین ، او قدر صمیمی بر تزکیه کورمه مشدم .

لعمری مالرزیه فقدمال ،

ولافرس یوت ولا بعیر ؛

ولکن الرزیه فقد حر ؟

یوت لموته خلق کثیر .

محمد عاکف

### تربیه اسلامیه جمعیتی

بو مقدس جمعیت میدانه چقار چیقماز عالم مطبوعاتده دخی بر موقع اشغال ایدره ک کفتکو و دیدی قودیله ده معروض اولدینی کی ثنا و شکران ایله ده یاد اولندی .

هیچ شبهه یوقدر که اساس اعتباریه بوجهتیه مقدسه حقه ذره ایمانی اولنلردن بر فرد بدین اوله من . بو خصوصده سوز سوبیله مک بیله فضله در . فقط بر آز فکر و ملاحظه مالک اولنلرده بو کی مهم بر مسئله قارشوسنده بوسبوتون « جف القلم » سکونده ایدمه منلر . زیرا بو مسئله نتیجه اعتباریه بوتون عالم اسلامه عائد بر مسئله اولدینی جهته هر مؤمن موحد بویله بر جمعیتک ابتداء تأسیسنده غایه مقصده موفقیتی امیدینی تقویه و تأمین ایدمه ک اسبابک مکملیتی آرزو و تمی ایدر . چونکه بیچاره مسلمانلرک بو کی مؤسسسلری تقدیر ایتمکه برابر بر قاج دفعه لده اغزلری یا نمش و متشبثلرک عدم اهلیت و اهلالتند نطولای سعلری عقیم قالدینی دخی رأی العین مشاهده ایتشلردر .

ایشته شو جعتی نظر اعتباره آله رق اوله بیلور که اشخاصه بیله اعتراض ایدنلر بولور و احتمالکه بعض اعتراضاتده حقلی دخی اوله بیلورلر . چونکه بو کی جمعیتلرک مطلوبه موافق جریان تأمین ایچون اشخاصک ماده و معنا غایت بیوک تأثیری وارددر . بوجهت قطعاً و کیمسه نک خاطری ایچون اغماض اولنه من .

ظن ایدرم هر امور مزده کندیلرینه تقلیدی التزام ایتمکه اولدینمز آوروپالیلرکده بو کی مؤسسسه لده اول باول نظر اعتباره آلدقلى جهتلر ، بوجهتلردر . حتی میسیونر جمعیتلرینک بیله حکمداران عالهلری زیر حمایتلرنده تأسیس اولنمه سی عادتا بر عنعنه شکلی آلمشدر . بوندن بشقه بو کی عمومی جمعیتلرک - بلا استئنا - ابتدای تأسیسنده مؤسسسلرک شخصیه مؤسسسه نک تأمین غایه سی آره سینده کی مناسبتی آرارلر ، آرامقده بر امر ضروریدر . بالخاصه تأثیرات معنویه دائماً اشخاص ایله قائمدر . برفسلی نه قدر عالم اولورسه اولسون جامعلرده وعظ ایدمه ک اولورسه ، استانبول محبطنده معروف - واسملری ده